

РІШЕННЯ

щодо присудження наукового ступеня доктора наук

Спеціалізована вчена рада з присудження наукового ступеня доктора наук Д 14.052.01 Державного університету «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження наукового ступеня доктора економічних наук **Макарович Вікторії Костянтинівні** на підставі прилюдного захисту докторської дисертації «**Бухгалтерський облік інноваційного капіталу підприємства: теоретико-методологічні аспекти**» у вигляді дисертації (на правах рукопису) за спеціальністю 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)»

11 квітня 2025 року, протокол № 3

Макарович Вікторія Костянтинівна, 1979 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчив у 2001 році Ужгородський національний університет за спеціальністю «Облік і аудит».

Наукові ступені і вчені звання:

кандидат економічних наук з 2015 року;

доцент кафедри обліку і аудиту з 2019 року.

Працює доцентом кафедри обліку і аудиту Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II з 2020 р. по теперішній час.

Докторська дисертація виконана на кафедрі інформаційних систем в управлінні та обліку Державного університету «Житомирська політехніка».

Науковий консультант – **ЛЕГЕНЧУК Сергій Федорович**, доктор економічних наук, професор завідувач кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку Державного університету «Житомирська політехніка».

Рекомендовано до захисту 27 лютого 2025 року.

Здобувач має 41 наукову публікацію за темою дисертації, з них 1 монографію (одноосібну), 29 статей у наукових виданнях (з них 7 статей категорії А та 22 статті категорії Б), 11 матеріалів та тез конференцій.

Опоненти:

ЗАДОРОЖНИЙ Зеновій-Михайло Васильович, доктор економічних наук (08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності), професор (по кафедрі обліку у виробничій сфері), Західноукраїнський національний університет, завідувач кафедри обліку і оподаткування надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Важко погодитися з позицією авторки, що інновації слід ідентифікувати та оцінювати в системі обліку як капітальні інвестиції з метою створення інформаційної бази для ефективного управління ними (с.

98). Інноваційна діяльність нині в Україні здійснюється не тільки за рахунок капітальних інвестицій, але й інших витрат операційної діяльності, про що сама авторка зазначає в наступних розділах дисертації (с.159-160 та інші).

2. Дискусійним є визначення інноваційного капіталу як сукупності інтелектуальних ресурсів з різним рівнем юридичної формалізації, які виникають в результаті інноваційної діяльності та забезпечують її реалізацію, і що самостійно та у поєднанні з комплементарними активами забезпечують генерування майбутніх економічних вигід для підприємства (с. 116). Інноваційний капітал, на наш погляд, не може бути активом, це складова пасиву, виходячи з класичного рівняння обліку: активи = капітал + зобов'язання. Інноваційний капітал є джерелом утворення інноваційних активів.

3. Важко погодитися, що витрати, зібрані на запропонованому авторкою субрахунку 156 «Створення інноваційних квазі – нематеріальних активів», можуть списуватися на субрахунок 941 «Витрати на дослідження і розробки» (табл. 3.3, с.206). Такий порядок списання вищезазначених витрат суперечить вимогам Інструкції №291 щодо використання Плану рахунків бухгалтерського обліку, відповідно до яких рахунок 15 не може кореспондувати з рахунком 94 «Інші витрати операційної діяльності».

4. В розділі IV «Управлінський облік інноваційного капіталу підприємства теоретико-методологічні аспекти» дисертації акцент зроблено в основному на управлінському обліку витрат, що стосуються інноваційної діяльності. Водночас, недостатньо уваги приділено іншим об'єктам управлінського обліку, таким як доходи та фінансові результати від інноваційної діяльності і використання інноваційних об'єктів.

5. За текстом дисертації недостатньо посилянь на організацію, методику і проблеми обліку інноваційної діяльності на базових підприємствах, на даних яких виконувалося дослідження.

КАЩЕНА Наталія Борисівна, доктор економічних наук (08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)), професор (по кафедрі фінансів та обліку), Державний біотехнологічний університет, завідувачка кафедри обліку, аудиту та оподаткування надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Одним із факторів розвитку системи бухгалтерського обліку в умовах економіки знань авторкою було визначено вимоги суспільства щодо функціонування підприємств на засадах сталого розвитку (с. 43). В той же час, в дисертації відсутній окремий розділ або параграф, який би був присвячений питанням обліку сталих інновацій та їх відображенню в звітності.

2. На рис 2.2 Класифікація підходів до бухгалтерського обліку інноваційної діяльності підприємства за рівнем консервативності/прогресивності (с. 128) авторкою представлено модель, яка

визначає місце стандартів НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи» та МСФЗ 38 «Нематеріальні активи» з позиції їх консервативності та здатності реалізовувати механізм професійного судження суб'єктом ведення обліку. До двох даних стандартів в дисертації запропоновано ряд змін та удосконалень (с. 196-211), однак при цьому не визначено, яким чином такі зміни вплинуть на місце двох даних стандартів в розробленій моделі.

3. Однією з причин застосування системи управлінського обліку в інноваційному менеджменті авторкою виділено управлінський контроль витрат інноваційної діяльності (с. 275) та наведено пропозицій щодо удосконалення системи збалансованих показників інноваційного капіталу підприємства. Робота мала б більш прикладне значення, якщо б авторка приділила більшу увагу питанням управлінський контроль витрат інноваційної діяльності, особливо в контексті вирішення проблеми асиметрії інформації між інноваційним менеджментом та зовнішніми стейкхолдерами підприємства.

4. Виходячи з можливостей сучасних інформаційних систем забезпечувати покращене представлення облікової інформації, авторкою в дисертації запропоновано та обґрунтовано поняття «управлінська звітність про інноваційний капітал в широкому розумінні» як сукупність різних форм представлення, візуалізації та передачі інформації про інноваційну діяльність підприємства (с. 332-333). Однак, більшої конкретизації потребує сутність такого розширення, зокрема, які саме інструменти представлення, візуалізації та передачі інформації з сучасних інформаційних систем змінюють існуючі підходи до розкриття інформації та додають якісні переваги щодо реалізації системою бухгалтерського обліку його інформаційної функції.

5. В розділі 5 дисертації авторкою виділено та детально проаналізовано причини необхідності додаткового розкриття облікової інформації про інноваційний капітал підприємства (с. 353-359). Доцільно було б глибше розкрити, які з цих причин є найбільш вагомими для нинішньої ситуації розвитку ринку інновацій в Україні, а також які з них відіграють найбільш важливе значення і мають вирішальну роль в удосконаленні системи бухгалтерського обліку інноваційного капіталу в Україні. Врахування таких особливостей дозволило б більш точно визначити набір показників про інноваційну діяльність, які слід розкривати в інтегрованій звітності українських підприємств.

ПИЛИПЕНКО Любомир Миколайович, доктор економічних наук (08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)), професор (по кафедрі обліку та аналізу), Національний університет «Львівська політехніка», директор навчально-наукового інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. У параграфі 3.2 автором розкриваються теоретико-методологічні засади бухгалтерського обліку інноваційних квазі-нематеріальних активів. Зокрема, авторкою було обґрунтовано їх сутність, критерії визнання, порядок оцінки, перекласифікації, відображення на рахунках обліку та у фінансовій й інтегрований звітності (с. 196-210). В той же час, здобувачу варто було зосередити більшу увагу визначенню та детальному обґрунтуванню критеріїв визнання інноваційних квазі-нематеріальних активів як об'єктів бухгалтерського обліку.

2. На основі застосування програмного продукту «ERP Odoo» автором розроблено базовий набір управлінських звітів щодо інноваційного капіталу: «Управлінський баланс», «Звіт про доходи і витрати», «Фінансові результати», які при відповідному налаштуванні системи управлінського обліку (довідники, рахунки, аналітичні рахунки) можуть забезпечувати розкриття релевантної інформації про інноваційну діяльність підприємства для потреб і запитів інноваційного менеджменту (с. 340). Дисертаційна робота значно виграла б, якщо в ній було представлено візуалізацію звітів у вигляді знімків екрану або графічних інтерфейсів. Це допомогло б краще зрозуміти принципи їх формування, зручність використання та рівень деталізації даних, які вони містять, а також зрозуміти їх роль в удосконаленні інформаційної підтримки інноваційного менеджменту підприємства.

3. Розроблена автором методика підготовки до додаткового розкриття облікової інформації про інноваційний капітал підприємства базується на врахуванні інформаційних потреб стейкхолдерів, рівні конфіденційності облікової інформації та дозволяє мінімізувати ризики погіршення інноваційної ефективності (с. 370-379). Визначення оптимального рівня додаткового розкриття облікової інформації про інноваційний капітал є достатньо складним завданням. Надмірна відкритість може спричинити втрату конкурентних переваг, тоді як надмірна конфіденційність може знизити довіру стейкхолдерів і вплинути на їхні рішення щодо фінансування чи інвестування. В дисертації доцільно було б більш чітко конкретизувати пропозиції щодо встановлення оптимального співвідношення між прозорістю та захистом критично важливої інформації.

4. В дисертації авторкою наведено пропозиції щодо удосконалення Звіту про управління інформацією про інноваційний капітал підприємства (табл. 5.10, с. 415-416), а також пропозиції щодо доповнення Приміток до річної фінансової звітності новим розділом XVI «Інноваційний капітал» (табл. 5.11, с. 418-421). Дисертаційна робота мала б більш прикладне значення, якщо б в ній було більш детально описано порядок заповнення кожного із запропонованих показників та нових елементів удосконалених звітів.

На докторську дисертацію та реферат надійшли відгуки:

1. Вінницький національний аграрний університет, за підписом доктора економічних наук, професора, директора Навчально-наукового інституту економіки та управління ЗДИРКО Наталії. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– текст автореферату не дає можливості зрозуміти суть удосконалення методики обліку бізнес-процесів підприємства, дотичних до інноваційної діяльності (С. 15). зокрема, було б доцільно розкрити суть удосконалення методики обліку таких ключових бізнес-процесів, як дослідження та розробки, впровадження нових технологій, маркетинг інноваційних продуктів тощо. Більш детальний опис цих аспектів дозволив б краще оцінити наукову новизну та практичну цінність дисертації.

2. Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», за підписом доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри економічного аналізу та фінансів УСАТЕНКО Ольги. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– дисертація є ґрунтовним дослідженням, проте автореферат міг би містити більш детальну характеристику практичних аспектів застосування розроблених методологічних підходів, що сприяло б кращому розумінню їх впровадження в реальну господарську діяльність підприємства.

3. Львівський національний університет імені Івана Франка, за підписом доктора економічних наук, професора, професора кафедри обліку і аудиту СТРУК Наталії. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– простежується певна невідповідність назв рисунків їхньому змістовному наповненню. Зокрема, назву рис. 6 «Алгоритм визнання та обліку інноваційної інвестиційної власності» (с.19) доречніше би було сформулювати як «Алгоритм правової регламентації визнання в обліку інноваційної інвестиційної власності». Також у назві рис. 12 «Методика підготовки до додаткового розкриття облікової інформації про інноваційний капітал: збалансований підхід» (с.25) замість слова «методика» доречно було застосувати слово «етапи»;

– теоретичне обґрунтування потреби розвитку управлінського обліку для належного функціонування системи інноваційного менеджменту (с.20) є слушним доповненням до загальної концепції дослідження, проте його варто було поглибити рекомендаціями щодо застосування новітніх цифрових технологій та штучного інтелекту в управлінському обліку інноваційних активів.

4. Мукачівський державний університет, за підписом доктора економічних наук, професора, декана факультету економіки, управління та інженерії ПЕСЛЕР Марини. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– не зовсім зрозумілим є використовуваний авторкою термін «капіталоутворюючий підхід до розуміння інноваційної діяльності», і яку роль його використання відіграє в розвитку бухгалтерського обліку інновацій;

- представляє науково-практичний інтерес розроблений авторкою Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Інноваційна інвестиційна власність», втім, у рефераті не визначено його структуру та не обґрунтовано доцільність використання цього стандарту у вітчизняній практиці.

5. Національний університет «Одеська політехніка», за підписом доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри обліку, аналізу і аудиту ВОЛОЩУК Лідії. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– із змісту реферату не цілком зрозуміло методику побудови варіантів реорганізації збалансованої системи показників для облікового забезпечення управління інноваційним капіталом підприємства (рис. 8). Наповнення стратегічної карти підприємства (стратегічна карта 1-го типу) новими «інноваційними» стратегічними цілями та «інноваційними» показниками та розробка окремої інноваційної стратегічної карти (стратегічна карта 2-го типу) для підприємства або окремого підрозділу;

- для узагальнення інформації про комплементарні інноваційні активи підприємства, на основі якої прийматимуться управлінські рішення інноваційним менеджментом, розроблено форму «Звіту про комплементарні інноваційні активи підприємства». Зі змісту реферату не зрозумілим є наповнення даного звіту та його використання у практиці суб'єктів господарювання.

6. Волинський національний університет імені Лесі Українки, за підписом доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри обліку і оподаткування САДОВСЬКОЇ Ірини. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– виділені авторкою базові категорії визнання інноваційних квазі-нематеріальних активів (технічна можливість, наміри завершення інноваційного продукту, запланованість розробок) потребують більш детального обґрунтування;

- з тексту реферату не до кінця зрозумілою є методика обліку комплементарних інноваційних активів як одного активу та зокрема, яким саме чином два об'єкти можуть бути оцінені як один об'єкт за справедливою вартістю.

7. ТДВ «Інститут обліку і фінансів» НААН, за підписом доктора економічних наук, професора, директора ВАСИЛШИНА Станіслава. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– до дискусійних положень щодо результатів досліджень можна віднести відображені на рис. 8 (стор. 21) варіанти реорганізації збалансованої системи показників для облікового забезпечення управління інноваційним капіталом підприємства. Зокрема, на нашу думку, потребує більш чіткої аргументації вибір класичних показників управління інноваційним капіталом та розкриття додаткових показників, запропонованих автором.

8. Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, за підписом доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри обліку і бізнес-консалтингу ПИЛИПЕНКА Андрія. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– разом з тим в рефераті було б доречним детальніше представити статистичну інформацію щодо сучасного стану та динаміки розвитку інноваційного капіталу українських підприємств. Такий аналіз дозволив би посилити обґрунтованість необхідності впровадження запропонованих авторкою підходів;

- підтримуючи авторку щодо необхідності формування управлінської звітності з інноваційного капіталу, яка базується на застосуванні можливостей продуктів «ERP Odoo» та «BSC Designer» доречною бачиться потреба відображення параметрів суміжних з інноваційною діяльністю бізнес-процесів в рамках реорганізації збалансованої системи показників (рис. 8 автореферату).

9. Національний університет водного господарства та природокористування, за підписом доктора економічних наук, професора, професора кафедри обліку і аудиту АНТОНЮК Олени. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– виходячи з назви рис. 2 «Інноваційний капітал в процесі здійснення інноваційної діяльності підприємства» вбачаємо важливим етапом контролю прийнятих рішень в рамках конститутивної системи або етап аудиту ефективності впровадження інновацій, які не представлено на рис. 2. Авторкою виділено на рисунку лише етапи: етап створення інновацій, етап впровадження інновацій, етап комерціалізації інновацій;

- не достатньо представлено в авторефераті результати дослідження закордонного досвіду за темою, в основному авторка спирається на міжнародні стандарти обліку IAS/IFRS, GAAP UA, GAAP UK в тематиці дослідження;

- для формування дієвого облікового забезпечення управління інноваційним капіталом українських підприємств обґрунтовано доцільність реорганізації збалансованої системи показників (ЗСП) шляхом включення інноваційних стратегічних цілей та відповідних показників до наявних

перспектив ЗСП (формування стратегічних карт 2 типів). Варто було б також вказати на специфіку реалізації цієї пропозиції підприємствами різних масштабів діяльності (суб'єкти суспільного інтересу, середні, малі підприємства), галузей.

10. Сумський державний університет, за підписом доктора економічних наук, професора, доцента кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування Навчально-наукового інституту бізнесу, економіки та менеджменту. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– авторкою запропоновано формування двох типів управлінської звітності з інноваційного капіталу підприємства (узагальнюючі та спеціалізовані), використання яких забезпечує надання інформації про інноваційну діяльність підприємства за змістом та у вигляді, необхідному для здійснення її оперативного та стратегічного управління інноваційним менеджментом (с. 22). Однак, в тексті реферату не розкрито зміст запропонованих типів управлінської звітності з інноваційного капіталу та доцільність їх використання управлінським менеджментом;

- авторка зазначає, що важливою тенденцією на сьогодні є необхідність розкриття облікової інформації про інноваційний капітал в контексті досягнення підприємством цілей сталого розвитку, що передбачає висвітлення інформації про сталі та зелені інновації й інноваційні ініціативи підприємства, обґрунтування їх ролі у подоланні соціальних та екологічних проблем (с.32). Проте, в рефераті не розкрито облік сталих інновацій та їх відображення у звітності.

11. Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», за підписом доктора економічних наук, професора, професора кафедри обліку і фінансів Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу ЄРШОВОЇ Наталії. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– з автореферату не зовсім зрозуміло, які саме показники включені в запропонований розділ «Інноваційний капітал» Звіту про управління та запропонований розділ XVI «Інноваційний капітал» приміток до річної фінансової звітності.

12. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, за підписом доктора економічних наук, професора, декана факультету обліку та податкового менеджменту БОНДАРА Миколи. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– у процесі аналізу особливостей обліку інноваційного капіталу в рефераті недостатньо розкриті методологічні підходи до оцінки комплементарних активів в бухгалтерському обліку.

У дискусії взяли участь члени докторської ради:

1. Жиглей І.В., д.е.н. (08.00.09). Оцінка позитивна, без зауважень.

2. Чижевська Л.В., д.е.н. (08.00.09). Оцінка позитивна, без зауважень.

3. Осадча О.О., д.е.н. (08.00.09). Оцінка позитивна, є зауваження:

– щодо дискусійності в застосуванні автором збалансованої системи показників як інструменту управління, яка не враховує бар'єрів до її впровадження в українських реаліях (зокрема, нестачу інфраструктури, обмеженого доступу до якісних даних та відсутності підготовлених кадрів).

4. Виговська Н.Г., д.е.н. (08.00.08). Оцінка позитивна, без зауважень.

5. Лаговська О.А., д.е.н. (08.00.09). Оцінка позитивна, є зауваження:

– щодо дискусійності тверджень автора в можливості бухгалтерського обліку перетворювати облікову інформацію на економічну ідею (такою перевагою володіє система управління в цілому, а облік, зокрема, надає лише забезпечувальну функцію);

– щодо необхідності в уточненні механізму ідентифікації справедливої вартості інноваційного капіталу.

6. Петрук О.М., д.е.н. (08.00.08). Оцінка позитивна, без зауважень.

При проведенні таємного голосування виявилось, що із 15 членів докторської ради, які взяли участь у голосуванні (з них 6 докторів наук за профілем дисертації), проголосували:

«За» – 15 членів докторської ради,

«Проти» – немає членів докторської ради,

недійсних бюлетенів немає .

ВИСНОВОК

спеціалізованої вченої ради Д 14.052.01 в Державному університеті «Житомирська політехніка» щодо дисертації Макарович Вікторії Костянтинівни на тему: «Бухгалтерський облік інноваційного капіталу підприємства: теоретико-методологічні аспекти», представленої на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)

На основі прилюдного захисту та аналізу дисертаційного дослідження Макарович Вікторії Костянтинівни на тему: «Бухгалтерський облік інноваційного капіталу підприємства: теоретико-методологічні аспекти», виступів офіційних опонентів – доктора економічних наук, професора Задорожного Зеновія-Михайла Васильовича, доктора економічних наук, професора Кащенкої Наталії Борисівни, доктора економічних наук, професора Пилипенка Любомира Миколайовича.

УХВАЛИЛА:

Дисертація Макарович Вікторії Костянтинівни на тему: «Бухгалтерський облік інноваційного капіталу підприємства: теоретико-методологічні аспекти» є актуальним науковим дослідженням, що містить раніше не захищені наукові положення та отримані здобувачем нові результати, які в сукупності розв'язують важливе наукове завдання, що полягає у розвитку теоретико-методологічних аспектів обліку інноваційного капіталу підприємства.

Дисертаційна робота є самостійною завершеною науковою роботою здобувача. Обраний напрям дослідження виконувався в рамках пріоритетних напрямів науково-дослідних робіт Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II за темою «Функціонування системи фінансів, обліку та оподаткування в умовах дії глобальних факторів впливу на інноваційний розвиток економіки» (державний реєстраційний номер 0121U113720), а також Державного університету «Житомирська політехніка» за темою «Концепція добровільного розкриття облікової інформації: теорія, методологія, організація» (державний реєстраційний номер 0121U113631). У межах тем автором проведені дослідження, пов'язані з удосконаленням інформаційного забезпечення управління інноваційною діяльністю підприємств та запропоновано методику формування облікової інформації про інноваційні

квaziнематерiальнi активи, а також розроблено пропозицiї щодо додаткового розкриття iнформацiї про iнновацiйний капiтал за допомогою рiзних видiв спецiалiзованих звiтiв.

Найсуттєвiшi науковi результати, якi одержав здобувач особисто:

вперше:

- обґрунтовано конститутивну роль бухгалтерського обліку в забезпеченні реалізації інноваційної діяльності підприємства, виходячи з якої система обліку є сукупністю процедур та практик з обробки даних та їх перетворення на економічні ідеї, які через здійснення конститутивного впливу здатні коригувати економічну поведінку стейкхолдерів, що в цілому сприяє підвищенню ефективності інноваційної діяльності підприємства;

- розроблено теоретико-методологічні засади бухгалтерського обліку інноваційних квазі-нематеріальних активів, оцінки, перекласифікації, відображення на рахунках обліку та в фінансовій й інтегрованій звітності), що дозволяє сформулювати додаткову релевантну інформацію про процес створення інноваційного капіталу підприємства для задоволення інформаційних потреб стейкхолдерів;

- розроблено теоретико-методологічні засади бухгалтерського обліку комплементарних інноваційних активів підприємства (сутність та характеристика, класифікація, визнання, оцінка, варіанти обліку (як однієї одиниці обліку та як двох окремих активів), відображення на рахунках та в управлінській (Звіт про комплементарні інноваційні активи), фінансовій й інтегрованій звітності), що дозволяє зменшити рівень інформаційної невизначеності щодо здатності підприємства успішно завершити інноваційний проект та досягти поставлених стратегічних інноваційних цілей;

- введено до складу об'єктів бухгалтерського обліку новий об'єкт «інноваційна інвестиційна власність», розроблено теоретико-методологічні засади його визнання, оцінки й відображення в системі обліку та звітності, а також розроблено проект НП(С)БО «Інноваційна інвестиційна власність», що сприяє підвищенню рівня прозорості облікової інформації про наявний на підприємстві інноваційний капітал;

удосконалено:

- розуміння сутності та характеристик інноваційного капіталу підприємства в бухгалтерському обліку на основі використання

капіталоутворюючого базису до розуміння ролі інноваційної діяльності на підприємстві, що дозволило сформулювати теоретичні засади для побудови системи бухгалтерського обліку інноваційного капіталу;

- класифікацію користувачів облікової інформації щодо інноваційної діяльності підприємства та характеристику їх інформаційних потреб і запитів, що дозволило ідентифікувати причини втрати релевантності обліковою інформацією щодо інноваційного капіталу підприємства, яка генерується чинною системою обліку;

- класифікацію варіантів реорганізації збалансованої системи показників для формування облікового забезпечення управління інноваційним капіталом підприємства, а також порядок організації процесу побудови стратегічних карт 1-го (стратегічна карта підприємства, доповнена інноваційними цілями) та 2-го типу (стратегічна карта окремого інноваційного підрозділу/підприємства), що сприяє підвищенню ефективності функціонування системи інноваційного менеджменту;

- порядок формування двох типів управлінської звітності з інноваційного капіталу підприємства в її широкому розумінні (узагальнюючі та спеціалізовані) на основі застосування можливостей програмних продуктів «ERP Odoo» та «BSC Designer», використання яких забезпечує надання інформації про інноваційну діяльність підприємства за змістом та у вигляді, необхідному для здійснення її оперативного та стратегічного управління інноваційним менеджментом;

- методику підготовки до додаткового розкриття облікової інформації про інноваційний капітал підприємства, що базується на врахуванні інформаційних потреб стейкхолдерів, рівня її конфіденційності та яка дозволяє мінімізувати ризики погіршення інноваційної ефективності й сприяє спонуканню стейкхолдерів до прийняття необхідних підприємству рішень щодо інноваційної діяльності (розпочинання чи продовження інвестування, фінансування, кредитування тощо);

- змістовне наповнення та форму розкриття інформації про інноваційний капітал на вітчизняних підприємствах шляхом доповнення комплексних звітів, що забезпечують додаткове розкриття, розділом про інноваційний капітал, що включає блоки «Фінансова інформація» та «Нефінансова та нарративна інформація», а також шляхом додавання до

приміток до річної фінансової звітності розділу XVI «Інноваційний капітал», що покращує візуалізацію інноваційного потенціалу підприємства та створює передумови для прийняття зовнішніми стейкхолдерами ефективних рішень.

Оцінка достовірності та обґрунтованості результатів дослідження. Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження є теоретично обґрунтованими і достовірними. Достовірність одержаних наукових результатів дисертації забезпечується використанням комплексу загальнофілософських, загальнонаукових та спеціальних методів пізнання явищ і процесів у системі економічних наук, а саме: історичний аналіз – для аналізу формування порядку облікового відображення витрат на дослідження та розробки в системі обліку, для аналізу розвитку системи регулювання додаткового розкриття облікової інформації про інноваційний капітал; порівняльний аналіз – для аналізу підходів дослідників щодо розуміння поняття «інноваційний капітал», для визначення рівня консервативності облікових стандартів в різних країнах світу щодо витрат на дослідження та розробки, для визначення переваг від використання засобів регулювання додаткового розкриття облікової інформації про інноваційний капітал; класифікаційний аналіз – для аналізу видів суб'єктів, що формують інформаційні потреби і запити щодо інноваційної діяльності, для виділення напрямів конститутивного впливу системи обліку, для виділення шляхів удосконалення обліку комплементарних активів інноваційної діяльності; декомпозиційний аналіз – для встановлення причин втрати релевантності обліковою інформацією в частині інноваційного капіталу підприємства, для формування варіантів розвитку обліку витрат на дослідження та розробки в напрямі забезпечення їх прогресизму; алгоритмічний – для визнання та обліку інноваційної інвестиційної власності; моделювання – для відображення ролі інноваційного капіталу в процесі реалізації інноваційної діяльності, для аналізу впливу економіки знань на удосконалення системи бухгалтерського обліку, для виділення шляхів розвитку систем облікових стандартів в частині обліку інноваційного капіталу підприємства; для формування розуміння ролі бухгалтерського обліку в функціонуванні соціально-економічних інститутів; для розробки стратегічної карти інноваційно-місткого підприємства; для формування механізму додаткового розкриття облікової інформації про інноваційний капітал підприємства.

Значення одержаних наукових результатів для теорії і практики полягає в тому, що вони в сукупності сприяють розвитку економічної науки, розкриваючи теоретико-методологічні засади ефективного формування системи облікового забезпечення управління інноваційним капіталом підприємства, а також забезпечення ефективної інформаційної взаємодії із зовнішніми стейкхолдерами щодо досягнення підприємством тактичних та стратегічних інноваційних цілей. Основні теоретичні та методологічні положення дослідження доведені до рівня конкретних розробок, придатних до використання в діяльності: «Професійної організації аудиторів, бухгалтерів та викладачів ОКД; Закарпатської обласної військової адміністрації Департаменту економічного та регіонального розвитку; ТОВ «ТЕК ЗАХІДТРАНССЕРВІС»; ТОВ «СІНГЛІСТОР УКРАЇНА»; ТОВ «Консалтингова компанія «СІДКОН»; ПП «АСТРА ДІА» ; ТОВ «ТТЦ МАРКОНІ»; Виробничо-комерційної фірми «Агропродресурси»; ГО «ОСА Україна» та Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ.

Спеціалізована вчена рада рекомендує використовувати результати і висновки дисертаційного дослідження в діяльності: суб'єктів господарювання; науково-дослідних установ та організацій для продовження досліджень у визначених напрямках; вищих навчальних закладів, зокрема в навчальному процесі за освітніми програмами за спеціальністю «Облік і оподаткування» та при підготовці підручників і навчально-методичних посібників.

Спеціалізована вчена рада вважає, що дисертація Вікторії Костянтинівни Макарович на тему «Бухгалтерський облік інноваційного капіталу підприємства: теоретико-методологічні аспекти» є самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке в сукупності вирішує важливе наукове, що полягає у розвитку теоретико-методологічних засад бухгалтерського обліку інноваційного капіталу підприємства, що має істотне значення для галузі науки «Економічні науки», відповідає вимогам п. 7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», а її авторка – Макарович Вікторія Костянтинівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності).

На підставі результатів таємного голосування та прийнятого висновку докторська рада присуджує Макарович Вікторії Костянтинівні науковий ступінь доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності).

Головуючий на засіданні
спеціалізованої вченої ради
з присудження наукового
ступеня доктора наук
Д 14.052.01

Олександр ПЕТРУК

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
з присудження наукового
ступеня доктора наук

Олена ЛАГОВСЬКА

М.П. «11» квітня 2025 року